

== Velja po pošti: ==
Za celo leto naprej . K 28.—
za pol leta " " " 13.—
za četrt leta " " " 6-50
za en mesec " " " 2-20
za Nemčijo celoletno " 28.—
za ostalo inozemstvo " 35.—

V Ljubljani na dom:
Za celo leto naprej . K 24.—
za pol leta " " " 12.—
za četrt leta " " " 6.—
za en mesec " " " 2.—

V upravi prejema mesečno K 1-90

SLOVENECEC

== Inserati: ==
Enostolpna pettivrsta (72 mm):
za enkrat po 15 v
za dvakrat " 13 "
za trikrat " 10 "
za večkrat primeren popust.

Poslano in rekl. notice:
enostolpna pettivrsta (72 mm)
30 vinarjev.

== Izhaja: ==
vsak dan, izvzemši nedelje in
praznike, ob 5. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III.
Rokopisi se ne vračajo; ne frankirana pisma se ne
sprejemajo. — Uredniškega telefona št. 74. ==

Političen list za slovenski narod.

Upravištvo je v Kopitarjevi ulici št. 8. Za
Avstr. poštne hran. račun št. 24.797. Ogrske poštne
bran. račun št. 26.511. — Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka obsega strani.

Jezikovne razmere pri vojaštvu.

Raba materinega jezika je temeljni pogoj za vzgojo in pouk vojaka v miru, v mejah, ki so same po sebi dane, pa tudi za vodstvo v vojski. Zato so častniki, ki jezika moštva popolnoma ne obvladajo, večinoma neporabni in ne redko, kakor je pač oseba, celo o vira namesto pripomoček za vgojo in pouk vojaka.

Nadvojvoda Albrecht.

Častniki so postavno primorani se priučiti polkovnega jezika in še nedavno je vojni minister to sebi podrejenim vojaškim oblastem posebič zabičal. Toda le v čeških in poljskih polkih se znanje češkega, oziroma poljskega jezika res zahteva, Slovenec pa je zapostavljen kakor drugod tudi pri vojaki, kajti slovenskega polkovnega jezika se niti 15% aktivnih častnikov ne priučiti, ker tega znanja nihče ne zahteva.

Razumen človek si sedaj predstavi, na kak način poučujejo in vežbajo naše sinove slovenščine popolnoma nezmožni častniki. Tu podamo natančne statistične beležke o jezikovnih razmerah pri polkih, v katerih služijo Slovenci.

Koroški pehotni polk št. 7. (70 % Nemcev, 30 % Slovencev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 10 štabnih oficirjev . . .	1	
» 24 stotnikov	5	
» 23 nadporočnikov	4	
» 24 poročnikov	5	
» 9 kadetov	1	
» 3 vojaških zdravnikov . .	1	
Rezerva:		
» 44 poročnikov	6	
» 75 kadetov	8	

Od 222 častnikov in kadetov 31
Torej od 222 častnikov in kadetov je slovenščine zmožnih 31!

Kranjski čistosllovenski pešpolk št. 17. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 11 štabnih oficirjev . . .	3	
» 26 stotnikov	7	
» 35 nadporočnikov	14	
» 25 poročnikov	9	
» 4 kadetov	1	
» 2 zdravnikov	0	
Rezerva:		
» 64 poročnikov	20	
» 65 kadetov	32	

Od 232 častnikov in kadetov 86

Štajerski pehotni polk št. 47. (70 % Nemcev, 30 % Slovencev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 10 štabnih oficirjev . . .	2	
» 25 stotnikov	5	
» 30 nadporočnikov	6	
» 24 poročnikov	6	
» 12 kadetov	3	
» zdravnikov	1	
Rezerva:		
» 56 poročnikov	12	
» 65 kadetov	14	

Od 226 častnikov in kadetov 49

Štajerski čistosllovenski pehotni polk št. 87. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 9 štabnih oficirjev . . .	2	
» 23 stotnikov	7	
» 29 nadporočnikov	6	
» 27 poročnikov	8	
» 10 kadetov	5	
» 4 zdravnikov	1	
Rezerva:		
» 48 poročnikov	20	
» 67 kadetov	28	

Od 217 častnikov in kadetov 77

Primorski pehotni polk št. 97. (60 % Slovencev, 40 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 9 štabnih oficirjev . . .	2	
» 24 stotnikov	4	
» 26 nadporočnikov	6	
» 28 poročnikov	10	
» 12 kadetov	6	
» 4 zdravnikov	1	
Rezerva:		
» 7 nadporočnikov	2	
» 52 poročnikov	10	
» 67 kadetov	20	

Od 229 častnikov in kadetov 61

Kranjski čistosllovenski lovski bataljon št. 7. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 1 štabni oficir	0	
» 8 stotnikov	3	
» 9 nadporočnikov	3	
» 8 poročnikov	3	
» 3 kadetov	0	
» 1 zdravnik	0	
Rezerva:		
» 12 poročnikov	2	
» 10 kadetov	1	

Od 52 častnikov in kadetov 12

Koroški lovski bataljon št. 8. (60 % Nemcev, 40 % Slovencev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 1 poveljnik	1	
» 7 stotnikov	1	
» 9 nadporočnikov	3	
» 7 poročnikov	0	
» 4 kadetov	0	
» 1 zdravnik	1	
Rezerva:		
» 5 poročnikov	0	
» 20 kadetov	2	

Od 54 častnikov in kadetov 8

Primorsko-kranjski lovski bataljon št. 20. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 1 poveljnik	0	
» 7 stotnikov	1	
» 8 nadporočnikov	3	
» 5 poročnikov	1	
» 4 kadetov	1	
» 1 zdravnik	1	
Rezerva:		
» 9 poročnikov	2	
» 17 kadetov	3	

Od 25 častnikov in kadetov 12

Štajersko-koroško-kranjski dragonski polk št. 5. (60 % Slovencev, 40 % Nemcev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 6 štabnih oficirjev . . .	0	
» 14 ritmojstrov	4	
» 19 nadporočnikov	3	
» 13 poročnikov	1	
» 2 zdravnikov	0	
Rezerva:		
» 16 poročnikov	0	
» 10 kadetov	2	

Od 80 častnikov in kadetov 10

Krajski čistosllovenski topničarski polk št. 7. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 3 štabnih oficirjev . . .	1	
» 7 stotnikov	2	
» 10 nadporočnikov	4	
» 7 poročnikov	1	
» 2 kadetov	1	
» 1 zdravnik	0	
Rezerva:		
» 37 poročnikov	14	
» 12 kadetov	6	

Od 79 častnikov in kadetov 19

Goriški topničarski polk št. 8. (70 % Slovencev, 30 % Italijanov.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 3 štabnih oficirjev . . .	1	
» 6 stotnikov	0	
» 9 nadporočnikov	1	
» 10 poročnikov	3	
» 3 kadetov	1	
» 1 zdravnik	0	
Rezerva:		
» 38 poročnikov	3	
» 12 kadetov	2	

Od 82 častnikov in kadetov 11

Koroški topničarski polk št. 9. (50 % Slovencev, 50 % Nemcev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 5 štabnih oficirjev . . .	0	
» 7 stotnikov	2	
» 10 nadporočnikov	1	
» 7 poročnikov	2	
» 3 kadetov	0	
» 1 zdravnik	0	
Rezerva:		
» 32 poročnikov	0	
» 15 kadetov	3	

Od 70 častnikov in kadetov 8

Trdnjavski topničarski polk št. 4. (V tem polku služita dve tretjini Slovencev.)		
		Zmožnih slovenščine
Od 7 štabnih oficirjev . . .	2	
» 25 stotnikov	5	
» 29 nadporočnikov	6	
» 33 poročnikov	6	
» 12 kadetov	3	
» 2 zdravnikov	1	
Rezerva:		
» 99 poročnikov	22	
» 143 kadetov	21	

Od 350 častnikov in kadetov 66
X X X

Te številke govorijo zadosti jasno in glasno. Pri vseh čistosllovenskih in povečini slovenskih pešpolkih, lovskih bataljonih, topničarskih in konjeniških polkih je od 1945 častnikov samo 450 slovenščine zmožnih, torej komaj 1/4! Morali bi pa biti po zakonu polkovnega jezika vsi zmožni. Kako pri tem trpi izžoljanost moštva, disciplina in vojna izvežbanost in kako je vsled nerazumevanja jezika in mišljenja moštva od strani častništva onemogočen tisti stik, ki je med vojakom in častnikom zlasti v vojski, v težavnih položajih in kadar je treba izvršiti važne naloge, nujno potreben, lahko vsak spričo teh razmer sodi. Naloga naših poslancev je, da ob priliki debate o bramb. predlogah ministru to statistiko pokažejo, da bo merodajna oblast črno na belem se prepričala, kako se njene naredbe izpolnjujejo. Saj od vojne uprave, kateri dajemo najdražje, kar imamo, zahtevamo pravičnosti!

SCHÖNAICH ČASNIKAR.
Glasilo grofa Andrassyja »Magyar Hirlap« objavlja o krizi v vojnem ministrstvu zanimive podrobnosti. List izvaja: Med naziranjem vojnega ministra in načelnikom generalnega štaba, ki je vedno zastopal zgolj prestolonaslednikovo stališče, so se pojavljala vedno večja nasprotstva, ki so se javno pokazala ob zadnjem zasedanju delegacij. Schönaichovo stališče je bilo takrat navidežno neomajljivo, v delegacijah se je naslanjal na veliko večino. Zdi se, da je Schönaich precenil svojo moč in da ga je to dovedlo do taktičnih napak, ker je za gotove častniške članke dajal taka pojasnila, ki so nasprotovala prestolonaslednikovo naziranjem. Prestolonaslednikova okolica je opazila, da so nekateri listi ponovno objavljali napade proti naziranjem prestolonaslednika, napadi so

obsegali take natančne strokovnjaške podrobnosti, da jih je moral inspirirati zgolj kak strokovnjak. Seveda so prestolonaslednikovi pristaši zasledovali zadevo in dognali, da so se pletle osnovne niti teh člankov proti prestolonasledniku v vojnem ministrstvu. Ko so predložili prestolonasledniku neizpodbitne dokaze, je prestolonaslednik poročal cesarju v avdijenci o zadevi in mu predložil dokaze. Usoda Schönaichova je bila s tem zapečaten. Vladar je pozval k avdijenci v Iši ogrskega honvedskega ministra, katerega je vprašal, če bi izprememba v vojnem ministrstvu v sedanjem položaju tanguirala taktično pozicijo ogrske vlade. Ogrski minister, ki mu je bilo takoj jasno, da deluje v ozadju prestolonaslednikova volja, je odgovoril, da ogrska vlada ne smatra taktičnega položaja kot takega, da bi vplivala izprememba v vojnem ministrstvu. Baron Schönaich je bil izgubljen v tistem trenutku, ko se je dokazalo, da ne zna raniti zgolj s mečem, marveč tudi s peresom. — Lep vojni minister, ki napada po časopisih svojega bodočega vladarja!

VOJSKA MED FRANCIJO IN NEMČIJO? Bojaželjni govor francoskega vojnega ministra.

Splošno pozornost povzroča govor francoskega vojnega ministra, ki ga je govoril v nedeljo. Minister je govoril tako, kakor imajo navado govoriti ministri, predno prično pokati topovi in reševati gordijski vozle brzostrelnih topov in repetirke. Minister ni v svojem govoru imenoval nobene države, a izjavil je, da je šele po resnem premišljevanju prevzel vojno ministristvo, ker se je zavedal velike odgovornosti. Danes lahko zagotovi, da francoski narod lahko popolnoma zaupa na moč in na bodočnost armade. Francija je miroljubna. Ponosen je na slavno preteklost Francoske in ne misli opustiti velikih izporočil Francoske. Kot veliko izporočilo smatrajo Francozi povračilo Nemčiji za francoske poraze leta 1870/1871. Francija je kos vsaki možnosti. — Ministrov govor je važen osobito zato, ker je položaj med Francosko in Nemčijo zdaj zelo napet, tako da sta prekinila Cambon in von Kiderlen-Waechter pogajanja o maročanskem vprašanju.

Angleži napovedujejo nemško-francosko vojsko.

Pariški »Journal« objavlja iz Londona došlo brzozjavno poročilo, po katerem poučeni angleški krogi z vso gotovostjo trde, da nastane kmalu vojska med Francozi in Nemci. Na londonski borzi so padli papirji, ker so londonski borzijanci trdno prepričani, da nastane vojska med Francozi in Nemci. Nemški listi pa pišejo, da nevarnosti vojske ni.

SV. OČE POPOLNOMA OZDRAVEL.

Iz Rima se poroča, da je sveti oče popolnoma ozdravel in da se prične izprehajati po vatikanskih vrteh.

ZOPET STAVKA ANGLEŠKIH ŽELEZNIČARJEV.

Iz Londona poročajo, da je prvi tajnik združenih organizacij angleških železničarjev izjavil včeraj, da se železniške družbe ne drže dogovorjenih sklepov. Vsled tega je sporočil brzozjavno trgovinskemu ministristvu, da bodo angleški železničarji takoj zopet ustavili delo, ako železniške družbe ne bodo izvrševale dogovorjenih obveznosti.

KRVAVI DOGODKI V LLANELLYJU.

Iz Londona poročajo: Iz številnih krajev dežele prihajajo poročila o krvavih dogodkih, ki so se deloma izvršili po proklamaciji končane stavke. O krvavih dogodkih v Llanellyju se poroča, da ni vsled streljanja neke vojaške patrulje izgubilo šest delavcev življenj, temveč vsled eksplozije nekega kolodvorskega skladišča, v katerem so bile eksplozivne snovi in ki so ga stav-

kujoči zažgali. Šele po eksploziji je posredovalo vojaštvo in pri tej priliki je bilo ustrujenih devet delavcev, deset pa ranjenih. Llanely je v rokah izgradenikov, ki so vlomili v mnoge trgovine in mestece na mnogih krajih zažgali.

S PORTUGALSKEGA.

»Die Deutsche Montagszeitung« objavlja pismo bivšega portugalskega kralja Manuela, naslovljeno na bogataša sir Cassela, v katerem pismu Manuel upa, da postane Portugalska zopet monarhija. Manuel upa, da ga bo podpiral v njegovih stremeljenih cesar Viljem. — Portugalska križarica »Adamastor«, ki je zapustila pred tremi tedni Oporto, se je vrnila pred nekaj dnevi z razstreljenim dimnikom. Zadevo skrivajo.

GOVOR NEMŠKEGA CESARJA GIMNAZIJCEM.

Iz Kassela poročajo, da je nemški cesar povabil v soboto dopoldne na grad Wilhelmshöhe gojence Friderikove gimnazije, ki jo je svoječasi sam obiskoval, da bi jim izročil novo šolsko zastavo. Ob tej priliki je imel na povabljenih gimnazijce nagovor, v katerem se je priznal v nasprotju z dosedaj razširjenim mnenjem, da je obsoluten pristav realne izobrazbe, kot prijatelj humanistične izobrazbe, ki se po njegovem mnenju ne upošteva zadosti. Pozival je gimnazijce, naj z vnemo in zanimanjem goje grščino, da bodo mogli razumeti veliko kulturno stališče Helenov, katerih duh odseva v naši umetnosti in javnem življenju veliko bolj kot kdaj prej. Končno se je cesar spominjal besedi: »Ne za šolo, temveč za življenje se učimo«, ter je pozival gimnazijce, naj postanejo dobri državljani, da bo mogla Nemčija vztrajati v zgodovini na mestu, ki ji je odkazan v novejšem času. Kot dijaki naj goje šport, tudi borenje, izogibajo pa naj se alkohola.

TURŠKI PRESTOLONASLEDNIK NA DUNAJU.

»Sabah« poroča, da se pelje turški prestolonaslednik na oklopnici »Hair-ed-din Barberuz« v Konstanco, odkoder odpotuje v Bukarešt, kjer bo gost rumunskega kralja, iz Bukarešte pa potuje na Dunaj, kjer ostane tri dni.

KUBA PREGANJA ČASNIKARJE.

Predsednik Kube je izgnal glavne urednika lista »Cuba« in urednika Villaverde, ker sta objavila o korupciji vlade ostre članke. Iznana sta se s silo upirala, a vojaki so ju tako hitro odvedli, da nista mogla niti urediti svojih zasebnih poslov. Španska vlada namerava zato protestirati.

ČRNOGORSKA MLADINA PROTI ČRNOGORSKEMU KRALJU.

Pred dvema mesecema je začelo izhajati v Belgradu glasilo črnogorske mladine, ki ostro napada črnogorskega kralja. Črnogorska vlada je prosila srbsko, da naj list ustavi, a srbska vlada je izjavila, da z ozirom na srbske tiskovne postavne ne more ustrediti Črni-gorci. Ker je srbska vlada pravzaprav eksekutiva velesrbske iredente, ki hoče združiti tudi Črnogoro s Srbijo, ni odgovor srbske vlade nikogar presenetil.

Velika poneverba v novosadski Malici Srpski.

O tej stvari se poročajo naslednje podrobnosti: Poneverba se je odkrila pri skontraciji blagajne, vršeče se radi bližnjega občnega zbora Matice, ki je imel biti dne 13. septembra. Ko sta pregledovalca dr. Davidovac in Strati-mirović prišla na sled neredu in od blagajnika Manojlovića zahtevala pojasnil, je ta odgovoril, da bo dal vsa pojasnila popoldne; nato pa je sedel v avtomobil in se odpeljal v svoj daljni vinograd. V sled tega sta pregledovalca postala še pozornejša, ter dognala primanjkljaj 163.000 K (Matica poseduje krog 3 milijone K premoženja). Manojlović sedaj ni več mogel iz zagate in priznal, da je vsega vkup poneveril 420.000 K, da pa sta skrivca višji knjigovodja Marković, kateremu je zamašil usta s 26.000 K in sluga Janković, ki si je plačilo za molk preskrbel kar na ta način, da inkasiranega denarja ni izročal, marveč ga enostavno zase obdržal. Da je mogla ta trojica tako neovirano »delati«, je glavni vzrok ta, da je v Matičnem odboru vrsta dobrih, poštenih ljudi, ki so s starim bolehnim predsednikom Hadžičem vred slepo zaupali blagajniku Manojloviću. Hadžić je navadno dal ključ od tresorja Manojloviću, da bi v njegovi navzočnosti zaklenil, ta pa je zeklep-nje le markiral in nato izročil ključ predsedniku. Blagajniški ključ pa je imel tudi sam. Potem je neovirano manipuliral s knjigami in vrednostnimi

papirji ter kradel po mili volji. Na ta način so poštenjakoviči v kratkem postali bogati možje. Manojlović, ki je imel 2500 K letne plače, si je sezidal lepo dvonadstropno hišo, kupil 300 oralov zemlje, vinograd, avtomobil itd.; njegovo nepremično premoženje se ceni na 460.000 K, je pa obteženo z 240.000 kronami. Višji knjigovodja Marković, ki je zadnje čase sploh bil največkrat na »dopustu«, si je v Grejaču pri Nišu kupil posestvo, za katero mu je na ponudbo 600.000 K, a on zahteva 900.000 kron. O njem se širijo nasprotujoče si vesti; nekateri pravijo, da si je še začel preskrbel srbsko državljanstvo in potem ga Srbija ne izroči avstro-ogrskim oblastem, po drugi verziji pa je bil Marković v Srbiji že prijet in prepeljan čez mejo v zapor. Matičin sluga Janković, ki je imel preje po 50 K mesečne plače, zadnja leta pa po 100 K, si je »prihranil« premoženje, vredno sto tisoč kron; ima 3 hiše in 20 oralov zemlje in vinogradov. Kakor se kaže, se bo velik del primanjkljaja pokrtil iz premoženj poneveriteljev, ostalo pa nameravajo pokriti člani upravnega odbora iz lastnega. Manojlović, ki boleha na progresivni paralizi in še drugih hihah, bo potem najbrže oproščen. Sploh se menda dela na to, da se stvar na lepem uredi. Predsednik Hadžić pa o celi stvari še nič ne ve, ker je težko bolan in se ga ne upajo vznemirjati. Janković taji sploh vsako krivdo, a seveda ne more pojasniti, odkod si je stekel toliko premoženja. Ker se ni bati, da bi utekel, je bil začasno puščen na svobodo. Manojlović pravi o njem, da si je nekoč od neke poštnice denarne pošiljave v skupnem znesku 80.000 K pridržal kar 10.000 K. — Občni zbor Matice je preložen na kasnejši čas.

Štajerske novice.

š Kolera v Mariboru. »Marburgerca« je vedela v soboto poročati, da se je pojavila v Mariboru pri neki gospe Hobacher — kolera. A dognali so v ponedeljek, da je omenjena bolnica imela samo navadno drisko.

š V Št. Ilj v Slovenskih goricah. Prihodnjo nedeljo, 27. avgusta popoldne ob 2. uri se bo v Št. Ilju blagoslovila v cerkvi nova zastava Marijine dekliške družbe. Slavnostni cerkveni govor ima organizator Marijinih družb č. gosp. Kalan iz Ljubljane. Vabljeni so sosedne Marijine družbe, da se udeležijo te lepe slavnosti. — Po slavnosti se vrši v dvorani Slov. Doma važno predavanje, govori urednik »Bogoljuba« iz Ljubljane. Sosedna dekleta naj pridejo vsa!

š Hoče. Naše braino društvo priredi prihodnjo nedeljo 27. avgusta po večernih večjo narodno slavnost v gostilni gosp. Rojkota pri cerkvi. Na vspredu igra, petje itd. Pridejo tudi mariborski Orli. Okoličani mariborski, Mariborčani, Slivničani, Framčani pridite vsi!

š V Zalcu je bilo v nedeljo 20. avgusta živahno. Po navodilu poslancev dr. Korošca in Verstovške se je sklicalo posvetovanje, kako pomagati ubogim hmelnjarjem, ki so hmelj vnaprej prodali za nizko ceno po dve kroni mešetarjem. Liberalci, kot največji mešetarji in izkoriščevalci ljudstva so hoteli na mnoge načine posvetovanje in ljudsko zborovanje preprečiti, a ni se dalo. Ko je gospa Hausenbichlerjeva, najbrž nahujskana po liberalnih prekupcih, odpovedala zborovalni prostor, šla je ogromna množica ljudstva na dvorišče Žužove hiše, kjer se je vršilo zborovanje. Govoril je poslanec dr. Korošec in drugi. — Z akcijo, ki jo odločno vodijo poslanci Kmečke Zveze, se je doseglo, da so morali mešetarji odjenjati in dovoliti hmelnjarjem nekaj ugodnosti. Liberalci so v Savinjski dolini dogospodarili.

š Fram. V četrtek, dne 25. avgusta je obhajal naš nadučitelj gosp. Pirkmayer petindvajsetletnico nadučiteljevanja. Narodna društva v Framu so mu priredila na predvečer podoknico, bakljado, drug dan pa lepo slavnost. Motilo je celo slavlje le samo hajlanje »fajerbera«, kar menda niti slavljenec ni odobral. Gosp. Pirkmayerju pa: Še na mnoga leta!

š Naše prireditve. V nedeljo 20. avgusta so naše organizacije priredile celo vrsto dobro uspešnih prireditev. Dva velika mladinska shoda: eden v Št. Jurju na južni železnici, drugi na gori Oljski, sta pokazala, da še tudi po zmagajočih dneh ne zaspavamo v brezdelje. — V Št. Petru niže Maribora pa je bila večja prireditev za Slovensko Stražo, katere se je udeležila velika množica občinstva iz Maribora in okolice. — V Slov. Bistrici pa sta imela poslanca Pišek in Novak lepo uspeli gospodarski shod.

š Slovenska Bistrica. V nedeljo, dne 27. t. m. popoldne ob 3. uri priredi ob priliki cerkvenega proščenja najemnik gostilne v hotelu »Avstrija« v Slovenski Bistrici gospod Rudolf Starošnik veliko ljudsko veselico, katere čisti dobiček namenjen je revni šolski deci tukajšne okoliške šole. — Z ozirom na blagi namen je upati, da to veselico

posetijo tudi okoliški Slovenci v večjem številu to tembolj, ker so naši narodni nasprotniki v enak namen že priredili tri veselice, katere so se dobro obnesle in se je bati, da bodo skušali z pridobljenimi sredstvi še več dece odtujiti našemu narodu in jih pridobiti tukajšni šulverajski šoli.

š Zaroča. Zaročil se je gospod Fran Rakovič, nadzornik Nizozemske zavarovalne družbe na življenje v Celju, z vrlo rodoljubkinjo gđ. Lojzko Dolinarjevo od sv. Miklavža pri Ormožu.

Dnevne novice.

+ Slabi politiki so naši liberalci vedno bili, kar dovolj potrja njihova žalostna politična zgodovina. Posebno pa ga liberalci polomijo, kadar se spravijo na zunanjo politiko. Včeraj je »Narod«, pri katerem morajo glede stvarine ta mesec biti zelo v zadregi, naklobasal precej dolgo premišljevanje o razmerju med Avstrijo in Italijo. Pravi, da »klerikalci« delajo na to, da bi se vnela med Avstrijo in Italijo vojska. Ta vojska, modruje dalje, pa bi bila v največjo škodo Slovincem, kateri bi največ krvi prelili in katerih pokrajine bi največ trpele. Zato je, sklepa, klerikalna namera naravnost zločinska in izdajalec slovenskega naroda je, kdor si med Avstrijo in Italijo želi vojske. Nam se navdušenje, ki ga glasilo slovenskih liberalcev do Lahov goji, zdi zelo čudno, ker navadno gorijo za Lahe ljudje, ki niso ravno na glasu, da bi posebno ljubili Avstrijo. Ampak pustimo to. Pribiti nam je le, da je nesramno obrekovanje, če kdo trdi, da »klerikalci« hočejo imeti vojsko med Avstrijo in Italijo. Bil je ravno naš dr. Šusteršič, ki je v zadnjem delegacijskem zasedanju z vso odločnostjo povdaril, da si z Italijo v interesu tako Italije kakor Avstrije odkritosrčnega miru želimo, da bi se obe deželi lepo naprej razvijali. Ravno dr. Šusteršič je bil prvi, ki je pokazal, da imata Avstrija in Italija v Sredozemskem morju skupne interese in da je zato železi, da korakata skupaj v interesu lastne moči in blaga. Združeni sta Avstrija in Italija velesili, če se pa vname vojska, bo ena ali druga do tal poražena in nasledki bodo usodni. Kdor pa miru noče, to so ravno iredentariji, kojih obstoj »Narod« menda ne bo tajil. Mi smo tiisti, ki se branimo, napadajo laški šovinisti. Oni so krivi, če moramo svojo mejo tako zavarovati. Lahbi so začeli mejo zavarovati, mi smo primorani jim slediti. Kdo je prvi začel graditi dre- adnoughte, mi ali Lahbi? Infamno je prav posebno, če se prestolonaslednika dolži, da dela na vojsko med Avstrijo in Italijo, kakor je to trdil »Narod« v svojem konfisciranem članku. Če bi prišlo do vojske, bodo tega Lahbi krivi, ki gledajo po Trstu, Istri, Goriški in Dalmaciji ter Južnih Tirolah — mi itak Lahom ničesar nočemo vzeti. Čegavi interesi pa so pri tem najbolj v nevarnosti? Ali ne ravno slovenski? Ali bi »Narod« morebiti rad, da bi postali Trst, Istra, Goriška in morebiti še del Kranjske last laškega kraljestva? Za časa aneksijske krize je »Narod« tako pisal, da bi se bilo dalo kmalu sklepati, da želi, da postanejo slovenske dežele del Srbije, da bi pa zdaj privoščil slovenske pokrajine laškemu regnu, tega skoraj ne verjamemo, čeprav je »Narod« vedno nekam navdušen za Garibaldi-je, Mazzinije in podobne bratce.

+ Draginjska sleparija očita. Sleparija, ki so jo spričo mesne draginje uganjali avstrijski liberalci in socialni demokrati, je sedaj očita. Ko so bili v avstrijski zbornici krščanski socialci na vrhu, je prihajalo v Avstrijo argentinskega mesa v izobilju, tako da je celo v skladiščih obležalo in so ga morali v Švico poslati — neupoštevši to, da ga ljudje niso marali. Zdaj ko pa imajo besedo liberalni veleindustriji in socialni demokratje — gospodje Friedmann, Hock, Zenker, Waber, Schuhmaier et consortes — se argentinsko meso ne sme v Trstu niti izkrcati. In zakaj? Zato ker so Ogrji zaropotali in Ogrrov se liberalni avstrijski veleindustriji boje, da bi ne izgubili ogrskega trga za svoje izdelke. Zato so zdaj gospodje okoli »Neue Freie Presse« utih-nili in se rajši zabavajo po dragih leto-viščih, kakor da bi se brigali za argen-tinsko meso, katerega itak ne jedo, kakor ga ne jedo tudi tisti slovenski liberalni magnati, ki se po »Narodu« zanj vlečejo. »Narod« sicer piše, da se argentinsko meso zato ne sme izkrcati, ker je bivši krščanskosocialni trgovin-ski minister Weiskirchner sklenil z Ogrsko tozadevno tajno pogodbo. Toda vsak, ki količkaj politične dogodke spremlja, danes že ve, da to ni res, ampak da ta pogodba pohaja že iz časa, ko se je pogodba sklenila, to je, ko je vladalo v Avstriji ministertvo Beck-Marchet - Prade - Derschatta, sami li-

beralci torej. V odseku, ki se je takrat o tej stvari posvetoval, liberalci in socialni demokrati niso odprli ust zoper to določbo, zdaj pa lažejo, da so »klerikalci« tega krivi. Vprašamo le, kaj sploh to pomeni, »klerikalizem« je kriv draginje? Ali se to pravi, da je cerkev draginje kriva? Tista katoliška cerkev, ki je vedno najostreje obsojala vsako oderuštvo in umetno draženje in celo stroge cerkvene kazni zoper to določila? Ali pa se to pravi, da duhovščina draginjo dela? Duhovščina sama trpi pod draginjo, gotovo bolj kakor tisti liberalni oderuhi, ki toliko o njej kričijo. Morebiti pa naj fraza, da »klerikalizem« dela draginjo, pomeni, da je dela »klerikalni kmet«? Pa saj je »Narod« v soboto rekel, da kmet draginje ni kriv. Ali so je pa morebiti naši poslanci krivi? Od naših poslancev ni nobeden pre-kupec, da bi bil na draginji interesiran. Liberalno psovanje, da delajo naši poslanci v korist ogrskim veleagrar-cem, je pa tako nesramno, da še odgo-vora ne zasluži. S. L. S. se je vedno odločno proti vsem ogrskim pretenzijam borila. Poslanci S. L. S. se bore za blagor slovenskega ljudstva, v prvi vrsti za blagor slovenskega poljedelstva in s tem obenem tudi za koristi delavca in meščana. Domačo živinorejo bomo mi podpirali, domačo produkcijo dvignili in domače koristi branili. Liberalci pa naj se derejo naprej kolikor hočejo.

+ Zbesnela »Zarja«. »Zarja« je zad-nji lot svoje pameti izgubila, ker smo razkrinkali, kako sleparijo uganjajo socialni demokrati o priliki mesne dra-ginje. Danes je cela »Zarja« polna psov, kakor bi jih noben rokovenjač ne zmogel lepših. »Freund, du schimpfst, du hast nicht recht«, pravi dobro nemški pregovor ali po domače: če psu na rep stopiš, zatuli. Treba bi bilo celih debelih bukev, da bi vse laži, ki jih je »Zarja« danes nagromadila, pobili. — »Zarja« najprej laže, da so »klerikalci« Ogrom dovolili, da so snedli svojo be-sedo glede dalmatinske železnice, da bo belokranjska železnica brez primer-ne zveze, to pa kot protiuslugo, da so Ogrji preprečili uvoz tujega mesa v Avstrijo. Ravno hrvaško-slovenski klub pa je včeraj proti nameri Ogrov, da bi kot protikoncesijo za uvoz tujega mesa v Avstrijo dobili drugo progo na Ka-šov-Oderberški železnici in se tako osvobodili dolžnosti izgotoviti hrvaško-dalmatinsko zvezno progo, najodločne-je protestiral. To je jasen dokaz, da ni-majo slovenski in hrvaški poslanci no-bene zveze z Ogrji, ampak nasprotno, so se še vedno mažarski oholosti po-stavili po robu in se še bodo, dočim so socialni demokrati Ogrom dajali vedno največjo potuho. »Zarja« se potem jezí, ker smo očitali socialnim demokratom zvezo z veleindustrijo. To jo boli in pe-če. Verjamemo. Socialna demokracija je pri letošnjih volitvah zaradi spora v lastnem taboru bila tako razbita, da sa-ma ni upala, da se vzdrži. Zato je skle-nila zvezo z veleindustrijo na Dunaju, da je saj tu nekaj mandatov pridobila in se rešila katastrofalnega poraza. Ka-ko so sodrugi na Dunaju šli v ogenj za fabrikante! Javna tajnost je, da so do-bili za to od veleindustrijskega kartela denar. Ker socialna demokracija vedno bolj razpada in se prihodnjih volitev še bolj boji kot se je letošnjih, zato pa ohlanja sporazum s kapitalisti in zato socialni demokrati o draginji sladkor-ja, železa, premoga, manufakturnih iz-delkov itd. molčijo kakor grob. »Arbei-ter-Zeitung« ni še do danes o tem svo-jih sicer zelo širokih ust odprla. Kaj bo socialna demokracija svojo zvezo z industrialci utajila, ko je pa že nešte-tokrat v korist kapitalistov delavstvo izdala! Tako je upravičene delavske koristi izdala o priliki zadnje pasivne rezistence na železnica, skušala izdati tobačno delavstvo s svojo famozno spo-menico, hotela izdati jeseniško delav-stvo ob velikem štrajku, ko je je nago-varjala, naj gre na delo, tako je izdala nabrežinske kamnolomce itd., zagrešila izdajo celo v prid liberalcem pri zad-njih ljubljanskih občinskih volitvah, ko bi bili lahko trije socialnodemokra-ški zastopniki delavstva prišli v občin-ski svet, pa je komaj eden. Kartel med buržoazijsko ljubljansko liber. stranko in slovensko socialno demokracijo je itak preočit. To se je pokazalo pri izvo-litvi Ravniharja, Gangla, Hribarja in nešteto krat. Kar se pa parlamenta tiče, kaj bo »Zarja« S. L. S. očitala, da je v vladnem taboru! Vsak ve, da ni in da se poslanci S. L. S. nikomur ne pro-dajo. Prodajajo se pa vladi socialni de-mokrati. Kadar je bil proračun v ne-varnosti, se je vedno toliko socialnode-mokraških »republikancev« absentira-lo, da je bil sprejet. Kar se pa varstve-ne carine tiče, so poslanci S. L. S. za-njo v toliko, v kolikor se varje naš kmečki producent pred tujo konkuren-co, ki bi ga na beraško palico spravila in s tem osiromašila tudi delavea in

srednjega meščana, bogatele bi le liberalne velepijavke. Grožnja »Zarje«, da bo prišel čas, ko »ne bo med nebom in zemljo toliko prostora za salto mortale, s katerim bo klerikalna zalumpna horda izginila v prepad«, ta grožnja je strašno zmešana, če se pomisli, da je avstrijska socialna demokracija danes tako razbita kakor star ciganski lonec.

+ **Skupščina S. K. S. Z.** bi se imela vršiti ob priliki mladeniškega sestanka kat. jugoslovanske mladine. Ker se je pa isti nenadoma preložil na drugo leto, je določilo vodstvo, da se vrši letošnja skupščina v nedeljo dne 17. septembra dopoldne v Ljubljani ob sklepu poučnega tečaja za režiserje. Upamo, da je ta termin najpripravnější in tudi za udeležbo krajinskih zvez zelo ugoden, ker takrat že ponehujejo manjše in večje prireditve posameznih društev in okrožij.

+ **Vsa društva**, ki žele poslati k skupščini delegate, prosimo, — iste takoj takoj določijo.

+ **Društva**, ki pošljejo svoje člane k režiserskemu tečaju, lahko pooblaste iste, da zastopajo društvo. — Dnevni red objavimo pravočasno.

+ **Za pravoslavljem buddhizem.** »Jutro« je splošno priznано največje budalo med vsemi listi na slovanskem jugu. Nedavno je njega najimenitnejši urednik gospod Francšek Pirc, znani lovec na strupenjake, podzemski jamoslovec in opazovalec planetov, v šiški agitiral za prestop v pravoslavno cerkev, zdaj pa se »Jutro« zavzema v neklih člankih za aziatsko vero modrija — budista Pandita Batuvantudava. Ribnikarjev žurnal si boče steči rekord na polju pajacovstva, kakor se vidi. Če bo še Pirc začel objavljati svoje potovanja na mesec z balonom, bo »Jutro« zavzelo prvo mesto med vso norčavo literaturo, kolikor je je kdaj izšlo na svetu. Proslavila se pa bo tudi »Učiteljska tiskarna«, ki kot najvišji zavod liberalne učiteljske inteligence tiska take traparije.

+ **Nova bojna in nova trgovinska ladja.** 9. septembra t. l. se v Trziču (Monfalcone) izpustila v morje bojna ladja križarka »G« in trgovinska ladja »Cesar Franc Jožef I.« S tem bo zvezana kaj lepa in velika slavnost, koje program je sledeči: Ob 7. uri 15 minut: Odhod posebnih parnikov od pomola sv. Karla v Trstu. — Ob 7. uri 15 min.: Odhod posebnega vlaka z južnega kolodvora v Trstu. — Ob 9. uri: Prihod nadvojvodinje Marije Jožefe. — Ob 9. uri 10 minut: Blagoslovljenje parnika »Franc Jožef I.« po goriskem nadškofu dr. Fr. Sedeju. — Ob 9. uri 20 minut: Nagovor predsednika »Austro-Americane« Kalista Cosulich. — Ob 9. uri 30 minut: Slovesen krst in spustitev ladje v morje po nadvojvodinji Mariji Jožefi. — Predstavljanje pri zgradbi parnika uposlenih inženirjev in uradnikov ladjedelnice. — Ob 10. uri: Nagovor predsednika »Cantiere Navale Tristino« Arturja Kuffler. — Ob 10. uri 30 minut: Ukrcanje nadvojvodinje Marije Jožefe k povratku v Miramar. — Ob 12. uri: Vožnja častnikarjev s parnikom »Francesca« družbe Austro-Americane po tržaški luki. — Ob 4. uri: Izkrcanje na pomolu »Sanita« v Trstu.

+ **Letošnje vaje III. armadnega zbora** bodo, kakor se čuje, na Kranjskem. Polki III. armadnega zbora dokončajo svoje polkovne vaje 27. avgusta, deželnobrambovske polki pa že 24. avgusta. Brigadne vaje bodo trajale od 28. do 30. avgusta v armadi, od 25. do 27. avgusta v deželni brambi. Vadila bo 11. pehotna brigada pri Kamniku, 12. pehotna brigada severnovzhodno od Kranja, 55. pehotna brigada pri Velikih Laščah in Grosuplju, 56. pehotna brigada pri Velikih Laščah, 43. deželnobrambovska brigada čez Mojstrovko, 44. deželnobrambovska brigada čez Tolmin v Kobarid. Dragonski polk 5 se udeležil z enim eskadronom pri vsaki brigadi brigadnih, divizijskih in kornih vaj. Huzarska polka 6 in 16 se udeležita večjih kavalerijskih vaj pri Blatnem jezuru od 21. avgusta do 5. septembra. Divizijske vaje ima 6. divizija od 31. avgusta do 4. septembra severnovzhodno in vzhodno od Kranja, 28. divizija vadi istočasno pri Grosuplju in Višnji gori, 22. deželnobrambovska divizija od 28. avgusta do 4. septembra iz Tolmina čez Cerkljo na Škofjo Loko. Od 5. do 7. septembra slede korne vaje, za katere dispozicije še niso objavljene, a iz dispozicij za divizijske vaje sklepamo, da se bodo vršile v ozemlju med Medvodami in Višnjo goro. Ni izključeno, da bodo zaključene korne vaje na ljubljanskem vojaškem vežbališču.

+ **Razpisane učiteljske službe.** — 1. Na dvorazrednici v Trnju eno učno mesto za učiteljico. Rok do 15. septembra. Okr. šol. svet, Postojna. — 2. Na petrazrednici v Postojni, eno učno mesto za moške profesorice. Rok do 8. sept. Okr. šol. svet, Postojna. — 3. Na enorazrednici na Slapu

učno mesto za moškega. Rok do 41. avg. Okr. šol. svet, Postojna. — 4. Na enorazrednici v Starem kotu služba voditelja. Rok do 19. sept. Okr. šol. svet, Kočevje. — 5. Na enorazrednici v St. Lenartu nad Škofjo Loko služba voditelja. Rok do 15. sept. Okr. šol. svet, Kranj. — 6. Sluzba učitelja na III. mestni in ena na I. mestni šoli v Ljubljani. Rok do 15. septembra. Mestni šolski svet v Ljubljani.

+ **Bazovice pri Trstu**, ne poznajo na pošti. Pismo naslovljeno na Bazovico se je v tretje vrnilo odpošiljatelju. — To je tak škandal, da večji biti ne more!

+ **Neskončno naivna** je »Zarja«, glasilo slovenske socialne demokracije. Na naše očitjanje, da se je ob proslavo cesarjevega rojstnega dne zato obregnila, da bi zopet enkrat svojo revolucionarnost markirala, odgovarja, da temu ni tako, sicer pa, »če bo treba pokazati našo revolucionarnost, ne bomo vprašali »Slovenca za dovoljenje«, vzklika samozavesno! Če bi se bila »Zarja« le količkaj zavedala, kako slabo se ji poda taka baharija, bi tako smešne fraze gotovo ne bila zapisala. Mi bi prav radi videli tiste norce, ki bi danes sledili socialni demokraciji, če bi začela revolucijo. Še za eno pest bi jih ne bilo. Revolucijo ima danes avstrijska socialna demokracija v svojih lastnih vrstah in sicer tako, da si dunajski voditelji lase z glave pulijo. »Arbeiter-Zeitung« je v takem strahu, da se nam revica odkritosrčno smili. Prej je pisala uvodne članke o »kmečkih oderuhih«, ki meso dražijo, o svojem ljubljencu vojnem ministru baronu Schönaichu, o »katastrofalnem« porazu krščanskih socialcev, o paternostrih, ki jih nosijo s seboj krščanski delavci, o portugalskih menihih, ki se mislijo v Avstriji naseiliti, zdaj pa piše samo še o revoluciji v rdečem taboru. Češki delavci na Dunaju se hočejo od nemške socialnodemokratske stranke odcepiti. Naravno, da je zato velik jok in stokanje v dunajski centrali, zakaj če se od dunajske politične in strokovne socialnodemokratske organizacije češki delavci odcepijo, izgubi nemška centrala dobro polovico vsega delavstva. Kako se bo to centralni kasi poznalo, si vsak lahko sam misli. »Zarja« ima zato pač zelo malo povoda se s svojo revolucionarnostjo bahati.

+ **Koledarček slov. katol. narodnega dilštva** za šolsko leto 1911/12 je ravnokar izšel. Naročila sprejema Katol. bukvarna v Ljubljani. Vezan izvod stane K 1.40. Ocenlo prinesemo o priliki.

+ **Jubilej, spominska knjiga, »Zarje«** ob priliki desetletnice, je ravnokar izšel in dobe naročniki »Zore« te dni dostavljeno. Kdor želi knjigo omisliti, naj naroči pri upravnistvu »Zore« v Ljubljani in vpošilja znezek K 1.20, da se mu dostavi.

+ **Škofjaloško okrožje Orlov** priredi na mali Šmaren okrožno javno telovadbo v Stari Loki. Na kar že sedaj opozarjamo sosedne bratske odseke.

Iz goriske bogoslovne. Za profesorja dogmatike na bogoslovnem osrednjem semenišču v Gorici je imenovan velečastiti g. Hektor Delfabro iz Gradiške.

+ **Cesarjev dan podružnice avstrijskega mornariškega društva v Postojni.** V proslavo rojstnega dne Njega Veličanstva cesarja je priredila podružnica avstrijskega mornariškega društva v Postojni koncert, ki je zbral na svečano razsvetljenem vrtu hotela pri »Kroni« najodličnejše občinstvo tako domače kakor tudi iz okolice ter precejšnje število tukaj bivajočih letovičarjev. Po navdušeni napitnici od strani predsednika podružnice gospoda deželnosodnega svetnika in okrajnosodnega predstojnika dr. Doljana na Njega Veličanstvo cesarja kot zaščitnika svetovnega miru, začela se je prodaja cesarjevih bonbonov. Donesek prodaje je namenjen v podporo ponesrečenim pomorščakom in njihovim rodbinam ter za napravo mornarskega doma.

+ **V Moravcih** so včeraj hoteli reševati pojemajoči liberalizem, katera naloga se je Tomanovemu ali ponesrečila. Namesto 150 društev in 10.000 ljudi, o katerih so tedne poprej trobentali v svet se je sprehajalo včeraj po Moravcih 5 društev in 100 ljudi. O blamaža! Nikjer nobenega mlaja, nikjer nobene razobene zastave, so tožili udeleženci. Ej, Tomanov asek, Moravčani Vas zapuščajo. Samoumevno, da ni manjkalo ljubljanskega placinskega Ribnikarja, ki je v svojem govoru udarjal na tako mile strune, da se je udeležencem zasmilil v dno srca in so ga takoj po govoru poslali materi Ljubljani nazaj v naročje. Gospod nadučitelj Toman, na ta način ne boste rešili Vaših zadrug posojilnic in zadrugnega doma!

+ **Odlikovani ognjegasci.** Deželna vlada je priznala za uspešno 25letno sodelovanje na ognjegašnem polju častne svetinje članom metliškega ognjegasnega društva Jožefu Stupar, Jakobu Ivanetič, Antonu Guštin in Jožefu Kompare.

+ **Duhovsko imenovanje.** Gosp. zagrebški nadškof koadjutor dr. Ant. Bauer je imenoval našega rojaka Franja Peterca prirednikom svojega konsistorija.

+ **Lov na planinah.** Ker se bo vršil lov na divje koze v Savinjskih planinah, Polšek, Velkivrh, Dedec, Vršiči Kopa in Bela, se prosijo gospodje turisti da preki-

nejo obisk goraj navedene planine od 28./8. do 2./9. t. l., da lova ne motijo.

Iz zapora so izpustili v ponedeljek dopoldne trgovca Naglasa iz Krmina, ki je bil aretiran radi krivde. — Njegov konkurz je bil v zvezi s polomom Bance Popolare.

Ljubljanske novice.

Ij Osebnost vest. Danes ob pol eni uri popoldne se je peljal mimo Ljubljane v Pulj prestolonaslednik nadvojvoda Franc Ferdinand.

Ij Lažnjivost »Jutra«. Ne mine dan, da bi »Jutro« ne napadalo duhovnikov in prevzvišenega knezoškofa. Za vsak napad pa si je seveda treba izmisliti novih laži. Sedaj napada »Jutro« prevzvišenega knezoškofa radi oddaje del pri popravni semenišči, ko je vendar znano, da ni knezoškof oddajal del, ampak da izvršuje potrebna popravila pri semenišču deželna vlada kot upraviteljica verskega zaklada, ki vzdržuje semenišče. Vlada je oddajala del, kakor je to običajno, razpisala in oddala najcenejšim ponudnikom. Knezoškof in vodstvo semenišča pa nista imela pri oddaji del nič odločevati.

Ij »Slovenska filharmonija« koncertira danes pod vodstvom gosp. kapelnika E. Czajaneke v park hotelu »Tivoli« od pol 8. do 11. zvečer. Vstopnina 60 v. — Jutri v sredo igra popoln orkester na vrtu, ob neugodnem vremenu pa v dvorani hotela »Union«. — Začetek koncerta ob pol 8. zvečer, vstopnina 50 v. Spored: 1. Fučik: Florentinska koračnica. 2. Strauss: »netopir« — ouvertura. 3. Ganne: »La Housarda«, valček. 4. Grieg: a) norveški ples št. 4, b) smrt »Ase«. 5. Kienzl: predigra in scena iz »Evangelista«. 6. Puccini: Fantazija iz op »Butterfly«. 7. Weber: »Carostrelec« — ouvertura. 8. Strauss: Cesarski valček. 9. Dvorak: slovanski ples št. 4. 10. Czajaneke: Valček — intermezzo. 11. Komzak: Dunajska ljudska glasba — potpourri.

Ij Nazaj v hišo pokore so privedli prisiljenca Antona Viranta, ki je pobegnil še 22. aprila in je krenil v Zagreb kjer ga je sedaj policija aretovala in poslala nazaj v Ljubljano.

Ij Pogreša se 53 letni dninar Jožef Borštner ki je dosedaj stanoval na Karolinski zemlji št. 16.

Ij Čist dobilek je imela neka ženska ki je na Mirju kradla poljske pridelke ter jih prodajala pred tobačno tovarno, a je prišla naposled le v roko policije.

Jos. Puntar (Gradec).

Mimogrede.

(Konec.)

Harmonija nebes in sedmerih mavričnih barv. Mir in blaženost in znamenje, tiste stare vezi med nebom in zemljo po vesoljnem potopu. Število sedem, hijeroglifi te velike in lepe ideje, dr. Kidrič in dr. Tominšek! —

Tako umevamo in čutimo in mislimo o najlepših stvarih mi — arhitektonikarji in strigači!

Berite le sv. Avguščina De civitate Dei in zlasti mesta, ki razpravljajo pomen — sedmice! Berite pa tudi »Confessiones« in v misle se v pomen besedi »Inquietum est cor nostrum, domine, donec requiescat in Te«. In pojdi in berite še tisti uvodni sonet »Matiji Čopu«! Ne govori in pridiguje isto misel? Ne pridiguje res krst pri Savici:

»De zemlja, kjer vrvé viharji jézni, Up sréče unstran gróba v përsih hrani?«

O da, ni ne miru ne pravega veselja tu na zemlji, v dolini solz! Popotniki smo:

»Le zemlja, kjer vrvé viharji jézni, Je skúšnje kraj, da so naš dom visóke

Ne bés a, da terpljenje in bolézni, Z veseljem vréd so dar njegóve róke.«

»Peregrini sumus in hac vale« — pridiguje, (to vedo i vsi juristi!) Sv. Avguštin v svojem slavnem delu »De civitate Dei«, kjer riše in opisuje in brani kraljestvo božje na zemlji v sv. Cerkvi!

Popotniki smo vsi in boj nas vodi na poti k nebesom. Dve državi, dve struji, se vedno borita, in se bosta do zadnjega dne borili za premoč, za vladno: otroci sveta in otroci luči. Od Kajnovih dni prek rimskih državljanskih vojsk, francoske revolucije in viharjev jeznih slovenske domačije se vije dolga, dolga pot — bratomornega boja.

V kraljestvo božje, do pravega miru na zemlji je le pot prek — krsta! Non est salus, razun v sv. Cerkvi: pridiguje sv. Avguštin — — — Pa berite sami sv. Avguščina in pomislite na Črtomirovo življenjsko zgodbo, Bogomilino vero in evangelij duhovnov, pa si boste kmalu ustvarili svoj komentar o skrivnosti »Krst pri Savici«. Gotovo pa se boste pri tem spomnili i tistega pisma Čelakovskemu z dne 22.

avgusta 1836., kjer stoji tisti značilni apostrof: »Der Übersetzer des heiligen Augustinus wird über die Tendenz der wenigen Strophen hoffentlich kein Verdammungsurtheil fällen.«

To in še marsikaj drugega se boste spomnili, če boste poprej marsikaj — premislili, in morda tudi presodili potovo okoličino in njegov položaj ter umeli govor in izpoved poeta-umetnika!

Tako sem marsikaj že povedal in namignil. Kaj je torej s Krstom pri Savici? Kaj je s Črtomiro? Je li res to kar poje poet v zbirki »Čez plan«:

In iz groba je vstal
on ki je pal,
ne od meča, od lastne nemoči —
in bežal je skozi les in mrak
in režal se mu iz oblaka je vrag
in vrani, srame mu vpijoči — — —
»Tu leži na tla in grizi zemljo,
otrui ves dom — svojo robosko krvjo!
In zagrizel se rodna je tla volkodlak —
to bil je Črtomir, naš junak.«

Res naš? Nikdar in nikoli, ampak vaš, volkodlakarji!

Kar jih ima le količkaj nevolkodlarske čudi in okusa nevolkodlarskega v svojih prsih in glavi, bodo kazali s sramoto za polži v trdi temni polnoči ležečimi čez Prešernov spomenik, — radi Krsta pri Savici, kazali in mislili misli žalostne o slovenskih poetih in esteti in psihologih, ki so šli tako brez pomisleka mimo najlepše in glavne scene v Prešernovi umetnini ter pustili na njem le sled svoje svobodomiselne omočavosti in omejenosti, pozabivši celo to, da je napisal Prešeren pri polni umetniški zavesti radi tendence svoje umetnine naslov »Krst pri Savici«, ne pa Kato-Utičan ali Brankovič ali Primož Trubar in tudi ne Črtomir-Volkodlak! Zapisal poet sam na večno sramoto pamfletistov svoj jasno govoreči naslov, ki a priori mora biti v skladju s problemom t. j. glavno smerjo v umetnini! Naslov sam torej dovolj jasno izraža tendenco »Krst pri Savici«: za krst, za akt ta in njegov način, je bilo poetu umetniku. To hoče povedati na prvi pogled jasno označena firma na umetnini! Krst, Krst in še enkrat Krst pri Savici je glavna misel poetova! In to so volkodlakarji ko polži prelezli v tisti trdi temni polnoči!

O Žigon, kaka primera in še premalo žgoča! Prešernov dihur je slavna žival, a tvoji polži so nad njim in še je premalo!

Oči so pozabili odpreti, ko so blateč slavili poetov spomin in v temi so suvali bliske v umetnikovo umetnino in tiste, ki so branili njega in njegovo — delo! Prezrli so umetniško zasnovo, kontrast dveh momentov, krasen in velik, da se lahko meri z veleslavnimi umetniškimi kompozicijami! Umeli niso ne Uvoda in ne Krsta, umeli niso in še ne umejo — celote Krsta pri Savici slovenski — antekristi! In to je zlo veliko zlo in madež na naših esteti in — poetih. Neizbrisljiv madež —!

V načinu pokrščevanja je kontrast in zato Uvod in Krst: nasprotje med brutalno silo in nasiljem, ki seje še hujski vihar in zadaja le hujske boli in silo, ki rodi mir in harmonijo! Tam hudournik, ki uničuje v slepi divji strasti, tu ljubezen in lepota, ki prevstvarjata junaška srca in uklanjata ponosne glave in izbijata meč iz rok, delita premoženje med uboge in revne in tolažbo in mir oznanjata — trpinom: »Mir po celi zemlji bodi!«

Kako krasna kompozicijska umetniška misel v tem kontrastu in žgoči tudi za Valjahunove manire! Tu tiči tista ost, v gotovo smer namerjena. —

Krst, Krst in še enkrat Krst in potem kontrast, kontrast in še enkrat kontrast v načinu pokristjanjevanja! To je resnica, velika resnica v »Krstu pri Savici«!

Ni naslov »Črtomir«, naslov je »Krst pri Savici«! To boste morali, volkodlakarji, poslej dobro pomniti, predno boste pisali pamflete ko Etbin Kristan et consortes v »Naših Zapis-kih« 1905! In to tudi še, da je kontrast, velik kontrast med Rousseaujevo s slovensko barvo pobarvano republiko v Uvodu:

»Narveč svetá otrokom slíši Slave

Tje bomo nájdli pot, kjer njé sinóvi
Si prósti vol'jo véro in postávo.«

ter krščansko barvano republiko sv. Avguščina v »De civitate Dei« — Prešernovim Krstu!

Zal mi je le — Župančiča. A zmoti se i velik — poet, kadar sledi frazam in agitatorjem!

Sklepam s pripombo, da sem podal le glavne misli in namignil le marsikaj, kar naj kritiki zdaj popadejo in raztržejo!

Vesel bom, ko bodo spet glodali pike in vejice, klicaje in črke, pozabili pa na — misli! Tako — dr. Kidrič in dr. Tominšek! Sonet o kaši ima in bo imel večotrajno vrednost. Tudi to izpričam, ako Bog dá, počasi seveda, ker vem, da je treba lepoto videti in čutiti in umevati, pri nas na Slovenskem pa še nekaj več — oslatati!

Storil sem svojo dolžnost mimogrede radi — migljajev. Qui capere vult, — kdor ne bo zadovoljen, naj oprostí: pisal sem kot govore in mislijo moji ljudje na Krasu! E da, naši kraški ljudje in naša trda kraška zemlja! — Ni lepa zunaj in čudni so ljudje tam.

Opomba. Na najlepšem, divje romantičnem, veličastnem kraju se zgo-di — tako odločiven trenutek. Roman-tika! Kraj je proslavljen in ovekove-čen po tem aktu: za proslavo kraja je poetu tudi bilo —! O tem še kedaj kaj.

Telefonska in brzojavna poročila.

Sklicanje državnega zbora.

Praga, 22. avgusta. »Samostatnost« poroča, da zadnji ministrski svet še ni sklenil, kdaj da skliče državni zbor. Češki namestnik Thun namerava pri-četi pravna pogajanja sredi oktobra in jih toliko časa nadaljevati, da pade odločitev. Gautsch polaga veliko važ-nost na to, da se reši češko-nemški spor zato, da pomnoži svojo večino, ki jo potrebuje, da reši svoj jesenski pro-gram.

KNEZ THUN V IŠLU.

Praga, 22. avgusta. Češki namest-nik knez Thun se poda jutri na počit-nice. Pred vsem se odpelje v IŠL, kjer ostane nekaj dni in kjer poroča vladar-ju tudi o položaju glede na namerava-na pravna pogajanja. V IŠlu se sestan-e najbrže tudi z Gautschem. V Prago se povrne Thun 8. septembra, nakar se prične takoj pogajati z načelniki strank o načinu pravih pogajanj med Nemci in Čehi.

CHOC O POLOŽAJU.

Praga, 22. avgusta. Poslanec Choc je na nekem shodu naglašal, da mora-jo biti Čehi zastopani tudi v vsakem uradniškem ministrstvu neglede na to, če se nahajajo v večini ali opoziciji. Češki deželni poslanci ne smejo dopu-stiti takih pravih pogajanj, ki bi se dotikale enotne postavodaje in uprave na Češkem. Neobhodno je potrebno, da se uvede splošna, enaka in direktna vo-lilna pravica za češki deželni zbor in da se izpremeni deželnozborni poslov-nik. Po načelih popolne enakopravnos-ti se morajo izvesti pravna pogajanja na Češkem, Moravskem in v Šleziji, ki tvorijo državno enoto.

NADVOJVODA PRESTOLONASLED-NIK.

Pulj, 22. avgusta. Semkaj je dospel danes nadvojvoda prestolonaslednik Franc Ferdinand, da se poda v Dalma-cijo k pomorskim vajam.

NEMŠKO - RUSKA POGODBA.

Peterburg, 22. avgusta. Razun po-godbe, ki se tiče trgovinskih in želez-niških interesov v Mali Aziji in Perziji, sta ruska in nemška vlada sklenili tu-di tajno politično pogodbo.

NOVA NEMŠKA BOJNA LADJA PROTI AGADIRJU?

Teneriffa, 22. avgusta. Nemška top-ničarka »Eber« je odplula v smeri pro-ti Agadirju.

PORTUGALSKA USTAVA.

Lizbona, 22. avgusta. Vlada je raz-glasila novo ustavo med velikim entu-ziazmom množice. Ustavo so podpisali vsi poslanci.

ŠTRAJK V TRSTU.

Trst, 22. avgusta. Tukaj so stopili v štrajk uslužbenci tramvaja.

BOLGARSKE ČETE V MAKEDONIJI.

Kumanovo, 22. avgusta. Tukaj so bolgarske čete izvršile bombni atentat na vlak. Veliko oseb je ubitih in ranje-nih.

ŠTRAJKOVSKO GIBANJE NA AN-GLEŠKEM.

London, 22. avgusta. Po mnogih mestih se štrajk nadaljuje.

IZGUBLJENA LAŠKA BOJNA LADJA.

Neapolj, 22. avgusta. Bojne ladje »San Giorgio«, ki je zadela na skalo in v njej obtičala, ne bodo mogli izlepa re-šiti. Če bo morje postalo nemirno, je brez dvoma izgubljena. Z ladje so vse izkrcali, kar se da, da je zdaj čisto go-la. Včeraj je prevzel poveljstvo ladje kapitan grof Cutinelli. Dosedanji ka-pitan Albenga, ki je vsled svoje nepre-vidnosti nesrečo zagrešil, ga je z osta-limi častniki v gali na stopnjicah, ki z morja vodijo na krov, čakal, vojaško sprejel in mu moštvo predstavil. Ni pa

mogel veliko govoriti, ker so ga že po prvih besedah solze polile. Nato je od-šel in odplul proti Genovi, ne da bi se nazaj ozrl. Novi poveljnik je nato mo-štvu sporočil, da se mora tudi ono iz-krcati, ker nimajo pravega ležišča in je vse narobe. Vojaki pa so mislili, da se s tem tudi njim pripisuje na izgubi ladje krivda in so postali zelo razbur-jeni, da so se komaj pomirili. Vzeli so svoje reči in jokaje se od častnikov in ladje poslovili.

LEGARSKA EPIDEMIJA.

Danzig, 22. avgusta. V tukajšnji umobolnici je izbruhnila legarska epi-demija. 140 umobolnih je obolelo, 17 jih je umrlo.

Razne stvari.

Časnikarski boj kot v Belgradu.

Kakor smo že poročali, je stopilo v štrajk uredniško osebje belgrajske »Tribune«. Lastnik lista si je najel za-silno pomoč ter med drugim nastavil tudi zloglasnega Aladarja Kottasa, ki je nastopal v zagrebškem veleizdaj-niškem procesu kot priča proti Srbom. Belgrajsko časnikarsko društvo je vsled tega izdalo poziv na bojkot »Tri-bune«, češ, da se s podpiranjem tega lista daje sredstva za vzdrževanje dru-gega Nastića. Najbrže bo Kottas izgnan iz Srbije.

Zaklad starega denarja. Pri vajah blizu Osjeka so pionirji našli na nek grob s človeškim okostjem in 300 do 400 kosi starega srebrnega denarja. Častnik je preprečil, da si vojaki de-narja niso prilastili ter je zanimivo nu-mizmatično zbirko izročil svojemu po-veljstvu.

Utonil je v danskem morskem ko-pališču Hornbach dunajski zdravnik dr. Hirsch s svojim 14letnim vnukom, dejanjih, in 2. »Kmet Herod«, burka s odnesel morskí tok.

TRZNE CENE.

Cene veljajo za 50 kg.

Budimpešta, 22. avgusta.

Pšenica za oktober 1911	11.71
Pšenica za april 1912	11.91
Rž za oktober 1911	9.71
Oves za oktober 1911	8.96
Koruza za oktober 1911	8.30
Koruza za maj 1912	8.12

Meteorologično poročilo.

Višina n. morjem 306.2 m, sred. zračni tlak 736.0 mm

Dan	Cas opa-zovanja	Stanje baro-metra v mm	Tempe-ratura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Padačina v 24 urah v mm
21	9. zveč.	733.1	22.2	sr. jzahn.	jasno	
22	7. zjut.	32.6	18.2	sl. svzh.	dol. jasno	0.0
	2. pop.	31.6	28.2	sr. jzahn.	del. jasno	

Srednja včerajšnja temp. 22.4; norm. 18.3°.

Za prihodnje šolsko leto se sprejmeta

2 dijaka ali pa 2 gospici

na stanovanje in hrano v bližini nove gim-nazije na Poljanski cesti. Na razpo-lago služijo tudi poučljive knjige ter najno-vejši leksikon. — Poizve se pri trdki Ant. Krisper na Glavnem trgu. 2402 3

Mlekar

ki dobro razume na pastiliziranje mleka, se sprejme. Kje, pove iz prijaznosti »upravnlišvo«. 2511

Za slabokrvne in prebolele

je zdravniško priporočano črno Dalmatinsko vino najboljše sredstvo 2501
4 steklenice (5 kg) franko K 4.50
BR. NOVAKOVIC, Ljubljana.

I. Vecchiet

zlatar v LJUBLJANI, nasproti glavne pošte

priporoča svojo trgovino vsakovrstne
≡ zlatnine ≡
ter precizijskih žepnih ur.

Lastna delavnica

Kupuje staro zlato in srebro.
Cene zmerne. — Solidna in re-
elna postrežba. Popravila točno.

2714

Telefon 237.

Zajec & Horn

Telefon 237.

Ljubljana, Dunajska cesta šte. 73

Beton in železo - beton.

Fundamenti.

Stropovi.

Mostovi.

Vzidava turbin.

Stopnice.

Tlakovi.

Ksilolit.

Cevi za kanale, najboljši strešnik našega časa asbest - cementni škrlilj (Zenit) patent Hloch vedno v zalogi. Edini zastop za Kranjsko.

Umetni kamen (okraski za façade, obhajilne mize, balustrade).

622

Sprejme se v mesto na Gorenjskem kontoristinja — začetnica.

Ponudbe pod »Začetnica« na upravo lista. 2519

Skoro nov,
izhoren

AUTO

se za ceno 3500 K proda radi družinskih razmer; eventualno na obroke. Vprašanja pod »Čudovito ceno« na upravo lista. 2521

Stavbeni in zidarski mojstri, pozor!

Mlad zidarski polir, ki oskrbuje nadzorovanje stavbinskih delavcev, vod-stvo bolniške blagajne, računanje plačilnih listkov, izplačevanje delavcev, želi svojo službo menjati s 15. septembrom proti trajni službi, to je poleti in če mogoče tudi pozimi, najraje kje na deželi na Kranjskem ali v Istri. Pisma naj se pošljejo do 27. avgusta pod naslovom »Polir D. L. št. 5445, pošt. lež. Litija«. 2517

Št. 1266/11.

Razpis službe.

Vsled smrti imenovanega obč. zdravnika dr. Finka razpisuje podpi-sano županstvo na podlagi sklepa obč. zastopa od 29. maja 1911 št. 874

službo občinskega zdravnika v občini Komen.

Plača po dogovoru. Prošnje je vložiti na županstvo do 30. avgusta t. l.

Nastop službe takoj. Vsa pojasnila daje radovoljno županstvo. Zahteva se znanje jezikov.

Ker ni v celem sodnem okraju zdravnika, je bodočemu zdravniku v Komnu lepa bodočnost zagotovljena.

Zupanstvo občine Komen

dne 8. avgusta 1911.

Župan: V. Jazbec l. r.

Valjčni mlin v Domžalah

I. Bončar, Ljubljana

Centralna pisarna in skladišče: Vevova ul. 6.

Telefon interurb. št. 129.

Telefon interurb. št. 129.

Priporoča pšenično moko izvrstne ka-kovosti, otrobe in druge mlevske izdelke.

Zastopstvo in zaloga v Gorici: Peter Gruden & Komp., Stolni trg 9.